

طنز و نقیضه زبان برنده‌ی شعر عصر مشروطه

سیده رقیه فرجودی¹، دکتر عباس خائفی (نویسنده مسئول)²

1. دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی، دانشکده زبان و ادبیات خارجی، دانشگاه آزاد اسلامی

واحد کرج، ایران

2. دانشیار، دانشکده ادبیات، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

چکیده

علل و عوامل مختلف و جریان های اجتماعی، سیاسی عصر مشروطه، باعث شد تا شعر این دوره نیز سیری متفاوت را برگزیند. دنیای شگفت انگیز و متحول جدید، ادبیات، خصوصاً شعر را دستخوش تحول نمود و ساختار درونی و محتوایی آن را در هم ریخت. شاعران با توجه به نیاز مخاطبین شعر می سرودند. از همین رو، شعر ساده شد تا بیشتر مورد پسند عامه قرار گیرد و ابزاری چون طنز و نقیضه به همراه سادگی به کمک شاعر آمد تا سلاح مبارزه‌ی او با هر گونه بی‌عدالتی و عقب‌ماندگی باشد و با جذابیت خاص خود یکی از عوامل ماندگاری شعر دوره‌ی مشروطه در دوره‌های بعد از خود نیز گردید. شعری چون نسیم شمال، ادیب‌الممالک فراهانی، دهخدا و بهار در این دایره خوش درخشیدند که الگوی اولیه‌ی این طنزگویی‌ها را از قلی‌زاده (یک ایرانی تبار ساکن قفقاز) و علی اکبر طاهرزاده (متخلص به صابر) از گردانندگان روزنامه‌ی ملّانصرالدین برگرفتند. نقیضه نیز در طنز عصر مشروطه از پدیده‌های این دوره به حساب می‌آمد که باعث شیرین و جذاب‌تر شدن طنز این دوران شد و در این زمینه نیز ایرج میرزا، میرزاده‌ی عشقی بیشتر هنرنمایی نموده‌اند.

کلید واژه: طنز، نقیضه، شعر اجتماعی، مشروطه